

La Pagina

da Surmeir

CULTURA

emda
15

ORIGEN: las vespras grondas da Rachmaninov sen la tor digl Gelgia

Bler da bel aint igl tschiel russ

pb. Cun igls 14 d'avregl vo a fegn la staschung d'anviern 2018/19 tar igl Festival Cultural Origen. Chel de è la davosa preschentaziun dallas vespras grondas da Sergei Rachmaninov. En'ovra ordvart plaschevla digl cumponist russ e preschento an moda persvadenta da Clau Scherrer cun igl sies ensemble vocal dad Origen.

Chesta ovra numnada «las vespras grondas» è davantada per Sergei Rachmaninov sez ensatge fitg spezial tgi el discorra tar la premiera igl 1915 a Moscau dad «en'oura da cuntantientscha la pi ventirevla». Sergei Rachmaninov è naschia igl onn 1873 an Russia. Pacs onns siva dalla preschentaziun da chest'ovra ò el gia da bandunar la tera ed è alloura mort igl 1943 a Beverly Hills an America. Las sias marveglioshas ovras sacralas eran per igls regents siva dalla revoluziun russa ensatge betg surpurtabel cun lour tenuta ateista. Las ovras da Sergei Rachmaninov èn perfign neidas scumandadas an Russia per en lung taimp.

cuntinuaziun p. 2

Igl ensemble Origen ò preschento ainten la taimpra speziala dalla tor sen Gelgia cun las «vespras grondas» da Sergei Rachmaninov en'ovra fitg custevla dalla musica.

Chell'ovra ò igl ensemble Origen preschento l'emda passada ainten la tor digl Gelgia. La premiera dalla gievgia ò stua neir stritgeida perveia dalla situaziun dall'ora. Uscheia è ella stada en de pi tard. Ossa dattigl anc treis preschentaziuns alla feugn da chest'emda. Tottas èn pero gio occupadas. Ins cunsegia da vurdar sen la homepage dad Origen schi l'egn u l'oter vess da stornar igl sies bigliet, uscheia tgi chel niss offeria anavant.

Vigilar l'antiera notg

Mintgamai avant la preschentaziun dallas «vespras grondas» da Sergei Rachmaninov ainten la tor cotschna dad Origen sen Gelgia ò igl intendant, Giovanni Netzer fatg ena buna introducziun.

L'ovra è neida cumponeida an 15 parts tgi cuntignan igl grond lod monastic dalla seira e dalla dumang. Atgnamaintg ègl ena furma da vigilar tgi las clostras cunaschevan. E magari tras l'antiera notg, chegl tgi succedeva savens avant las festas grondas scu Pasca. Chellas 15 parts èn cumposiziuns pur vocalas. Singuls solos vignan er avant, ma igl ple integros aint igls singuls tocs.

La cumposiziun tgi Sergei Rachmaninov ò fatg en terma dad angal dus meis è scretga per chor an seis vuschs. Tar la premaudiziun era chegl anc ena tgossas dad omens. E chegl per igl simpel muteiv tgi las donnas dastgevan betg cantar ainten las baselgias ortodoxas. Per chor viril veva la cumposiziun las sias difficultads, essend tgi la vusch bassa era scretga per basso profundo. Chegl veva fatschanto igl dirigent Nikolaj Danilin per la premiera e vasond las notas ò el exclamo: «An nom da Dia, noua eir per tals bass. Chels èn schi rars scu las aspargias igl taimp da Nadal». Rachmaninov ò pero insistia da restar tar la cumposiziun originala. Ainten chella reflectescha el reminiscenzas dall'unfanza e la tradiziun russa. L'ovra è davantada ensatge ordvart bel tgi totga tar las pi plaschevlas cumposiziuns vocalas dalla litteratura an-somma.

Igl tschiel digl ost è oter

Igl texts dallas 15 part digl cant èn liturgics e tractan igl lod agl Signer scu er alla sia mamma Maria. Els on er da far cun la restianza e damais cun Pasca. Scu tgi Giovanni Netzer ò declaro an sia introducziun è igl tschiel cò igl li central. Tenor la nosa ancligientscha è igl tschiel ensatge mievel cun anghels, arpas e vanteira. Tenor l'ancligientscha dallas teras digl ost è igl tschiel cleramaintg en li da pusanza, noua tgi mellas anghels s'angaschan per la tgossa da Dia. E betg scu tar nous èn tschiel ed anfiern separos, mabagn agl ost stò igl anfiern neir destrua per tgi igl tschiel saptga propereir. Persiva dovrigl pussanza ed ed er violenza.

Igl cant liturgic dallas «vespras grondas» cuntigna pero betg chel cumbat tranter igl tschiel ed igl anfiern, mabagn è en grond lod

Igl dirigent, Clau Scherrer pareva sa da sa nudar ainten la glorgia celestia cun igls tungs dall'ovra tgi legravan corp ed olma.

dalla dumang e dalla seira agl Signer tgi è sa dulzo or dalla fossa. Damais scu fatg per igl taimp da Pasca. E cò dastga er la mamma digl Signer betg mantger tgi ò accumpagnea el anfignen segl Calvari.

Igl ensemble Origen extendia

Digl ensemble Origen cun Clau Scherrer vainsa santia igls davos onns bleras belas tgossas. Spezialmaintg igl taimp da Nadal ainten las hallas dalla Retica a Landquart. Chesta ovra da Rachmaninov ossa preschentada ainten la tor cotschna sen Gelgia è franc egn digls puncts culminonts.

Igl musicist dalla curt dad Origen ò gia a disposiziun 16 cantadours e 15 cantadours per las «vespras grondas». Chegl era igl domber tgi veva plaz sen la punt radonda dalla tor. Las cantadours ed igls cantadours occupavan igl antier rentg ed ainten mez tirava Clau Scherrer tot igls registers scu ve dad en orgel human.

Tranter las cantadours ed igls cantadours eran bagn fatschas ancunaschaintas tgi ins vei adegna puspe e gio dad onns an producziuns dad Origen. Ma ins ò er pudia veir fatschas tgi ins cunascheva anc betg. E schi gl'eran igls davos onns principalmaintg persungas giovnas tgi cantava, schi eran segl Gelgia er persungas pi segls onns. Gist tigl omens ins ò savia constatar tgi digls ots tenors anfignen tar igls bass profonds carschiva la vigliadetna. Chegl ò franc da far er cun l'ovra tgi lascha eir igls bass ainten profundi-

tads tonalas tgi dumondan tuttegna omens pi pusos.

Plaschevel è er sto tgi tranter igls cantadours èn cun Nora Bertogg da Coira, Rinaldo Camathias da Laax, Laura Decurtins da Coira, igl uriund engiadines Valentin Parli, igl Sur-silvan Retus Pfister, Judith Scherrer da Trun e sies frar Clau Scherrer scu dirigent en bel domber Grischuns aint igl ensemble.

En cant magnific

Rar ins ò via igl dirigent, Clau Scherrer a galdeir schi fitg da saveir manar en tal ensemble. Er schi la sia posiziun ainten mez era forsa betg ideala avend er cantadours davos el aint igl rentg. Ma el sa drizzava mintgamai anvers chels tgi el leva animar gist igl mument. E franc era el er sez fascino da chesta bellezza musica e dad aveir protagonists tgi son interpretar chella schi bagn. E per eneda dastgeva el scu «organist» er trer igls registers bass e fitg bass cugls pedals. Er chegl ò do all'ovra ena taimpra fitg speziala.

Vetiers vign l'atmosfera dalla tor ainten mez la nateira sen far notg. La tor tgi gioia cun la dimensiun all'otezza survign igl status dad ena baselgia. Ena baselgia tgi tendescha vers tschiel. Seia chegl igl tschiel russ dad ena baselgia ortodoxa u igl tschiel roman dad en dom taliang.

Alla feugn eran schibagn igls actours scu er igls auditours anturn persvadias dad aveir pasanto ena seira musicala fitg custevla tgi daro betg schi spert puspe.